

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ МОЛОДІ

Розглянуто основні засади механізмів формування та використання кадрового потенціалу молоді в Україні, окремі аспекти формування державної молодіжної політики зайнятості. Запропоновано можливі напрями її реалізації в контексті сприяння зайнятості та працевлаштування молоді

Ключові слова: кадровий потенціал, молодь, державна молодіжна політика зайнятості

Актуальність теми. Молодь уже сьогодні багато в чому визначає політичні, економічні й соціальні структури суспільства. Молодь – це соціально-демографічна група суспільства, що перебуває в стадії трудового й соціального самовизначення й володіє рядом специфічних ознак, що відрізняють її від громадян іншого віку. Вона має ряд особливостей, які з погляду оцінки трудових ресурсів, є як перевагами (високий освітній рівень, ініціативність, нестандартність мислення, уміння швидко адаптуватися в умовах ринкової економіки, бажання працювати й використовувати отримані в навчальному закладі знання на практиці), так і недоліками (відсутність практичного досвіду й трудових навичок, завищені вимоги до передбачуваної роботи, завищена самооцінка й ін.). Одним з перспективних напрямків залучення молоді в суспільні процеси країни є її забезпечення робочими місцями.

Стан вивчення проблеми. Проблемам дослідження кадрового потенціалу молоді, її зайнятості, молодіжного підприємництва та соціально-демографічного розвитку молодих сімей присвячені праці таких учених, як: С.І. Бандур, Д.П. Богиня, О.М. Балакірева, Ю.М. Галустян, М.Ф. Головатий, О.А. Грیشнова, І.Л. Демченко, Т.А. Заяць, В.І. Куценко, Н.М. Комарова, Т.М. Кир'ян, А.Є. Котляр, Е.М. Лібанова, О.В. Макарова, І.Л. Петрова, М.П. Перепелиця, О.А. Рум'янцева, А.Я. Савельєв, В.С. Стешенко, О.О. Яременко, Л.В. Чуйко та ін. Проте, не дивлячись на значний внесок вчених, питання молодіжного ринку праці в умовах посилення глобалізації та динамічних змін умов життя потребують подальшого дослідження.

Метою дослідження є виявлення основних засад формування та використання кадрового потенціалу молоді в Україні, дослідження окремих аспектів

формування державної молодіжної політики зайнятості, а також можливих напрямів її реалізації в контексті сприяння зайнятості та працевлаштування молоді.

Викладення основного матеріалу. В Україні ще й сьогодні остаточно не сформовано чіткого визначення такого поняття як молодь. Існують радикально протилежні підходи щодо його сутності, в основу яких покладаються різні ідеї. Найпростішим з них є використання вікових ознак як головного параметра, що характеризує молодь як певну соціально-демографічну групу.

Граничний вік молоді до 2004 р. становив 28 років, проте після доопрацювання та внесення змін до статті 1 Закону України "Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні", зазначено, що молоді люди – це громадяни віком від 14 до 35 років. Це практично третина населення, а якщо врахувати критерій активності, то це найактивніша частина населення країни. Тому все, що відбувається в державі не може не торкатися такої великої соціально-демографічної групи як молодь, адже молоде покоління сучасної України є відносно стабільною соціальною групою, яка вимагає до себе постійної уваги держави і всього суспільства. Зауважимо, що розширення граничного віку не лише ускладнює аналіз демографічних та соціальних процесів у молодіжному середовищі: настільки широке трактування вікових меж молоді суттєво обмежує адресність, а, отже й ефективність державної молодіжної політики.

В Україні на 01.01.2012 року налічується 13,60 млн. молодих людей, що становить 29,9% від загальної кількості населення України. Чисельність молоді порівняно з 2000 роком, скоротилась на 1,13 млн. осіб (рис. 1).

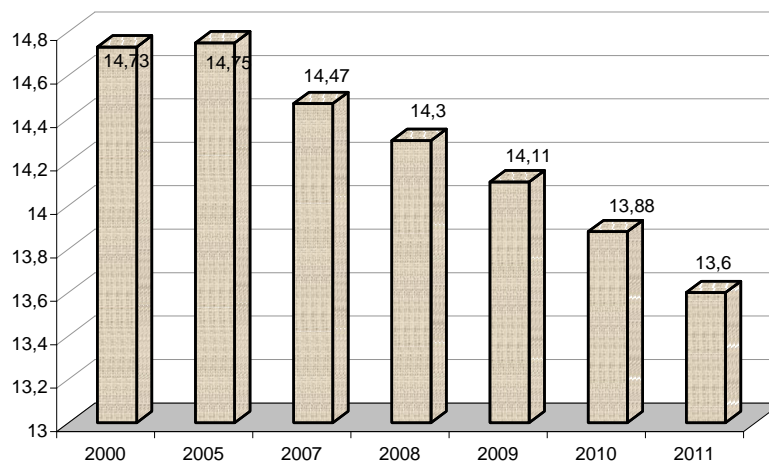

Рис. 1. Динаміка чисельності молоді 14-34 років, млн. осіб

У житті молодої людини умовно можна виділити три основні періоди:

- період пошуку – коли молода людина сама для себе визначає та приймає рішення стосовно навчання та сфери професійної діяльності;
- період інтеграції в суспільство – пов'язаний із першими роками професійної діяльності;
- період інтенсивної творчості та продуктивної діяльності.

На молодіжний вік припадають головні соціальні та демографічні події в життєвому циклі людини: завершення загальної освіти, вибір професії та отримання професійної підготовки, початок трудової діяльності, одруження, народження дітей.

Разом з тим, слід відмітити, що соціальне становлення молоді супроводжується низкою проблем, які щороку лише загострюються. Зокрема, поширюється безробіття, загострилася проблема забезпечення молоді

житлом, посилюється зuboжіння молодих людей і їх сімей. На цьому фоні досягла критичного значення проблема здобуття освіти (регіональне розміщення визнаних освітніх центрів стало суттєво впливати на доступність освіти). У гіршому становищі виявилася молодь віддалених і сільських регіонів. Погіршується здоров'я молодого покоління (саме серед молоді стрімко поширюються соціально значимі хвороби (наркоманія, венеричні захворювання, СНІД). Поширюється жебрацтво. Злочинність серед молоді набуває загрозливих масштабів. У молодіжному середовищі порушуються моральні основи (почуття патріотизму, громадянського обов'язку відіграють дедалі меншу роль у мотивації дій молоді) [6].

Молодь як категорія населення поділяється на ряд груп, що визначають їхнє становище на ринку праці. Підліткова група (молодь до 18 років) представляє в основному учнів середніх шкіл, ліцеїв, коледжів та професійних училищ. В основному вони не залучені до трудової діяльності. Однак значне зниження життєвого рівня більшої частини населення змінило життєву позицію цієї категорії молоді, що слугувало поштовхом для їх ранньої трудової діяльності, тим самим поповнюючи ряди безробітних. Молодь у віці 18-24 роки – це студенти та молоді люди, які знаходяться на завершальній стадії або вже завершили свою професійну підготовку. Вони є найбільш вразливою групою ринку праці, тому що не мають достатнього професійного та соціального досвіду, і в силу цього – менш конкурентоспроможні. У 25-29 років молоді люди, в основному, вже роблять професійний вибір, мають певну кваліфікацію, певний життєвий і професійний досвід, вони знають чого хочуть, в більшості випадків вже мають власну родину та пред'являють досить високі вимоги до пропонованої роботи.

Таблиця 1. Освітній рівень населення, за місцем проживання, %, 2011 р.*

Показник	Усього	у тому числі, які проживають	
		у міських поселеннях	у сільській місцевості
Частка населення (%) у віці 22 роки і старші, яке має повну вищу освіту	23,8	30,1	10,3
Частка населення (%) у віці 21 рік і старші, яке має базову вищу освіту	1,5	1,7	1,1
Частка населення (%) у віці 20 років і старші, яке має неповну вищу освіту	21,1	23,3	16,4

* Джерело: [10].

Як видно з табл., основним проблемним моментом щодо освітнього рівня молоді є та залишається істотне відставання сільської молоді від городян та посилення поляризації у молодіжному середовищі за цією ознакою у трансформаційний період.

Результати спеціального вибіркового обстеження молодіжних контингентів "Молодь України" свідчать про те, що традиції самоосвіти та вдосконалення знань і навичок є наразі недостатньо поширеними в Україні: порівняно невелика частина молодих людей приділяє належну увагу вдосконаленню й поповненню своїх знань та навичок, необхідних для роботи й саморозвитку. Так, упродовж останнього року лише 18% опитаних молодих людей відвідували курси, лекції, тренінги або заняття, коли це було потрібно для роботи, і 20% опитаних зазначили, що вони додатково

Останнім часом все більше молодих людей вважає отримання повноцінної освіти необхідною умовою досягнення бажаного соціального статусу та більш високого матеріального становища, а також певною гарантією від безробіття. Професійне навчання стає найважливішим елементом інфраструктури ринку праці, який підтримує якісно збалансований попит і пропозицію праці, багато в чому визначає ефективність заходів щодо реалізації молодіжної політики зайнятості.

Цей момент знаходить своє підтвердження в результатах новітнього репрезентативного вибіркового обстеження молодіжних контингентів ("Молодь України", квітень 2010 р.). Так, 70% опитаних молодих людей вказали, що для них "дуже важливою" є наявність хорошої роботи, професійна зайнятість. Особливо багато серед молоді тих, для кого "дуже важливими" є такі тісно пов'язані з економічною активністю та трудовою діяльністю цінності, як економічна незалежність ("дуже важлива" для 63% опитаних) і матеріальний добробут (77%). Питома вага тих, хто відніс до "дуже важливих" цінностей також освіту і знання становила за підсумками опитування 53%, ще 38% респондентів вважають їх "скоріше важливими", причому серед молодих жінок частка тих, для кого зазначені цінності "дуже важливі", більш ніж на 8 відсоткових пунктів перевищує відповідний показник для юнаків та молодих чоловіків [5].

Як вже зазначалося, при формуванні та використанні кадрового потенціалу молоді важливу роль відіграє освіта, особливо в умовах входження України в єдиний світовий освітній простір. Освітній рівень населення нашої держави, на жаль, потребує поліпшення не лише якісних, але й кількісних параметрів (табл. 1), хоча в цілому молодь в Україні вирізняється доволі високим освітнім рівнем та навчальною активністю. Щоправда, останнє здебільшого стосується молодих людей віком до 25 років.

навчалися з метою самовдосконалення. Результати проведеного обстеження дають змогу судити і про ступінь поширеності у молодіжному середовищі так званих інноваційних навичок, тобто тих знань, навичок і умінь, що нині високо цінуються у працівниках, зокрема: навички роботи на комп'ютері, знання іноземних мов, водіння автомобіля тощо [5, с. 145-146].

Реалізація кадрового потенціалу молоді відбувається лише через особисту ініціативу молодих людей, отже проблема зайнятості молоді стає особливо гострою. Майже половина безробітних у світі – молодь у віці від 15 до 24 років (табл. 2). Вона становить лише четверту частину від загальної кількості населення працездатного віку, ймовірність безробіття для молодих людей втричі вище ніж для дорослих [9].

Таблиця 2. Рівень безробіття молоді в Україні, % до кількості економічно активного населення відповідної вікової групи*

	Усього	У тому числі за віковими групами, років					Працездатного віку	
		15 – 24	25 – 29	30 – 39	40 – 49	50 – 59		60 – 70
2010 р.								
Усе населення	8,1	17,4	9,9	7,8	6,8	5,3	0,0	8,8
жінки	6,8	16,7	8,1	6,8	6,0	3,9	-	7,8
чоловіки	9,3	17,8	11,2	8,7	7,6	6,8	0,1	9,7
міські поселення	8,6	20,2	10,3	7,6	6,9	5,6	0,1	9,1
сільська місцевість	7,1	12,6	8,4	8,3	6,5	4,8	-	8,1
2011 р.								
Усе населення	7,9	18,6	9,2	7,3	6,4	5,1	0,1	8,6
жінки	6,8	18,7	8,2	6,1	5,7	4,2	0,1	7,8
чоловіки	8,8	18,6	9,9	8,4	7,0	6,0	0,0	9,2
міські поселення	8,0	20,2	9,2	7,3	6,2	5,2	0,1	8,6
сільська місцевість	7,5	16,1	9,1	7,3	6,7	5,0	0,0	8,5

*Джерело: [8].

Молодь більше піддається як зовнішнім, так і внутрішнім впливам щодо ситуації із забезпеченням її зайнятості. Сьогодні спостерігається така ситуація, що в умовах нестабільності молоді робітничі кадри можуть бути скороченими з підприємств через брак відповідного досвіду (до 10-20%), працівники фінансових установ – через зменшення обсягу операцій та зниження рівня доходу (до 9-12%), менеджери середньої ланки – через оптимізацію організаційних структур суб'єктів господарювання, що пов'язано із уповільненням темпів ділової активності

(до 8-10%), працівники держапарату – через проголошення Президентом України скорочення чисельності держапарату, в тому числі по Секретаріату на 20% і т.д. [1, с. 51].

У 2011 році [8] на обліку в державній службі зайнятості перебувало 890,1 тис. незайнятих громадян у віці до 35 років (або 48,0% загальної чисельності осіб, які перебували на обліку), у тому числі 55,6 тис. випускників вищих навчальних закладів, 38,5 тис. випускників професійно-технічних закладів освіти, 6,5 тис. випускників середніх загальноосвітніх шкіл (рис. 2).

Рис. 2. Чисельність випускників, які перебували на обліку у державній службі зайнятості у 2011 році

З метою розробки основних засад запровадження в Україні гарантованого забезпечення молоді першим робочим місцем було проаналізовано тенденції молодіжного ринку праці в Україні та світі, а також

основні причини безробіття серед молоді. Результати цього аналізу виявилися досить очікуваними, про що свідчать дані табл. 3.

Таблиця 3. Тенденції молодіжного ринку праці в Україні і світі*

Світові та регіональні тенденції молодіжного ринку праці	Тенденції українського молодіжного ринку праці
Світові молодіжні трудові ресурси збільшилися за період 1995-2005 рр. на 5,3 % і досягли 633 млн. У країнах ЄС та інших розвинених країнах частка молоді складає у населенні працездатного віку 15,7 %, в країнах Центральної та Східної Європи, СНД – 22,1 %. Чисельність дитячої і молодіжної вікових груп скорочується і до 2025 р. частка людей у віці до 25 років складе лише третину населення в країнах Центральної та Східної Європи, СНД.	В Україні кількість молодих людей у віці 15-24 роки після 1991 р. поступово зростала і у 2004 р. становила 7 478,8 тис. осіб (15,8 % всього населення). За період 2005-2009 рр. чисельність цієї вікової групи скоротилась до 6 829,9 осіб (14,9 % населення). Зменшення чисельності дитячої вікової групи дає підстави очікувати поступове скорочення молодіжних трудових ресурсів у найближчі роки.
У глобальному масштабі економічно активною є кожна друга молода людина у віці до 24 років. У країнах ЄС та інших розвинених країнах частка економічно активної молоді – 51,8 %, розрив у рівнях економічної активності чоловіків і жінок склав у 2005 р. 4,4 %. В країнах Центральної та Східної Європи, СНД частка економічно активної молоді – 41,8 %. Розрив у рівнях економічної активності чоловіків і жінок склав у 2005 р. 13,4 %.	У період 2004-2008 рр. частка економічно активної молоді зростає в Україні з 40,2 % до 43 % загальної кількості населення вікової групи 15-24 роки. При цьому спостерігається досить значний розрив у рівнях економічної активності чоловіків і жінок (10,4 % у 2008 р.), а також міської і сільської молоді (7,1 % у 2008 р.).
Рівень молодіжної зайнятості в світі скоротився з 51,6 % у 1995 р. до 47,3 % в 2005 р. Частка зайнятих в загальній чисельності молоді в країнах ЄС та інших розвинених країнах 45 %, в країнах Центральної та Східної Європи, СНД – 33,5 %.	Рівень зайнятості серед молодих людей віком 15-24 років зростає в Україні протягом останніх 5 років і досяг 37,3 % від загальної кількості населення цієї вікової групи. Зростання відбувалось, здебільшого, за рахунок чоловіків: якщо в 2004 р. рівень чоловічої зайнятості у цій віковій групі складав 36,3 %, то в 2008 р. він зріс до 41,8 %. Жіноча зайнятість протягом того ж самого періоду зростає лише на 1,2 в.п.
Рівень безробіття серед молоді в середньому у світі склав в 2005 р. 13,5 %, в той час як серед всього населення цей показник дорівнює 6,4 %, серед дорослого населення – 4,5 %. В країнах ЄС та інших розвинених країнах рівень молодіжного безробіття склав в 2005 р. 13,1 %, співвідношення між рівнями молодіжного і дорослого безробіття – 2,3. У країнах Центральної та Східної Європи, СНД молодіжне безробіття складало в цей же період 19,9 %, співвідношення між рівнями молодіжного і дорослого безробіття – 2,6.	У віковій групі 15-24 роки в Україні спостерігається найвищий рівень безробіття – 13,3 % в 2008 р. (розраховано за методологією МОП). При цьому різниця між чоловічим і жіночим безробіттям досить незначна (13,1 % серед чоловіків проти 13,6 % у жінок). Водночас можна констатувати, що від молодіжного безробіття значно частіше потерпають міські, аніж сільські мешканці (14,9 % проти 10,3 % відповідно). Співвідношення між рівнями молодіжного і дорослого безробіття становило 2,4 в 2008 р.

*Джерело: [11].

Як видно з табл. 3, в цілому тенденції українського молодіжного ринку праці співпадають з показниками більшості країн Центральної і Східної Європи, для яких характерні нижчі, ніж у країнах Західної Європи та інших розвинених країнах, рівні економічної активності та зайнятості молоді. Обмежені можливості щодо реалізації свого кадрового потенціалу змушують молодих людей відкладати свій вихід на ринок праці на

більш пізній період. Рівень безробіття населення у віковій групі 15-24 роки в Україні нижчий, ніж відповідний показник у країнах Центральної і Східної Європи, і приблизно дорівнює західноєвропейському. Тим не менше, співвідношення молодіжного і "дорослого" безробіття свідчить про низьку конкурентоспроможність молоді на ринку праці [11].

У міру розвитку ринкових відносин і конкуренції, прискорення перебудови галузевої структури зайнятості цінність загальноосвітньої та соціальної підготовки працівника неминуче зростає. Це сприятиме збільшенню зосередженості молоді на навчанні. Світовий і вітчизняний досвід підтверджують стійку тенденцію зростання тривалості навчання молоді та більш пізнього вступу в активну трудову діяльність. Одночасно змінюються і вимоги наймачів до робочої сили. Від тактики максимізації швидкого прибутку підприємці переходять до довготривалої стратегії отримання стійких доходів в умовах конкуренції, тому в перспективі в них з'явиться потреба у розширенні найму молодшої робочої сили. У протилежному напрямку буде діяти чинник зростання ціни робочої сили і, особливо, професійної підготовленості. Тому рівень зайнятості серед молоді залежатиме від загальної ситуації на ринку праці. Тим не менш, він буде збільшуватися, хоча, очевидно, що повільнішими темпами, ніж у зрілих працівників.

Сьогодні молодь не уявляє собі повноцінного виходу на ринок праці та побудови успішної життєвої кар'єри без відповідних компетенцій. Адаже саме рівень компетентності дозволяє реалізувати себе в трудовій діяльності. Конкурентоспроможність, а, отже, і новий якісний стан фахівця можна віднести до числа стратегічних цінностей, які поряд з орієнтацією на власні сили і заповзятість сприяють подоланню індивідуального психологічного бар'єру, пригніченості, песимізму, невизначеності в життєвій перспективі. Це дозволяє впорядкувати всю систему життєдіяльності в умовах переходу до нових ринкових відносин і, в кінцевому рахунку, вийти соціуму з тупикової ситуації.

Проблема оцінювання якості підготовки конкурентоспроможного фахівця сприяє проясненню уявлення про місце професійної компетентності як основоположного параметра якісної характеристики конкурентоспроможності; про критерії та природі особистісно-професійної якості фахівця. Таким чином, освіта на сучасному етапі стає однією з основних сил, які спонукають суспільство до розвитку. Зрозуміти будь-яке соціальне явище і дати йому визначення можна лише за умови, якщо підійти до нього історично, тобто взяти його в розвитку, починаючи з того моменту, коли воно тільки виникло, проходячи потім різні стадії становлення та розвитку [4]. Ця теза справедлива й відносно підготовки висококваліфікованих конкурентоздатних фахівців, а це завдання виконує сфера освіти. Будучи одним із факторів суспільного розвитку, сфера освіти розвивалася, зазнаючи історичних трансформацій, досягаючи нових якісних змін і станів. У процесі розвитку суспільства освіта – виховання та навчання – виступала головним інструментом державної політики та молодіжної політики зокрема.

Варто наголосити, що перспективи майбутньої професійної самореалізації закладаються ще в процесі вибору абітурієнтами навчального закладу. Найчастіше випускники обирають навчальний заклад і напрям навчання, керуючись лише їх престижем, фінансовими можливостями батьків або легкістю вступу на ту чи іншу спеціальність, ігноруючи (в більшості випадків) власні схильності до того чи іншого виду діяльності. Як результат – багато студентів розчаровуються в обраній спеціальності ще до моменту закінчення навчального закладу. До цього призводить ще й насиченість ринку праці працівниками певних професій, що, в кінцевому підсумку, позначається і на самооцінці випускників перспектив працевлаштування за фахом навчання.

Слід підкреслити, що в процесі навчання у навчальному закладі закладаються основи професійного успіху випускників, забезпечується можливість їх самореалізації, що є пріоритетним завданням вищої школи. Вимоги до знань, умінь,

навичок майбутніх фахівців визначено Держстандартом якості освіти. Однак виникає протиріччя між ступенем підготовки фахівців і вимогами роботодавців. Отримання додаткових знань, що виходять за рамки освітнього стандарту (вивчення другої іноземної мови, сучасних інформаційних технологій, участь у міжнародних програмах), сприятиме не тільки підвищенню освітнього рівня студентів, але і їх затребуваності як фахівців на ринку праці. Велике значення має і практична складова навчання, спрямована на адаптацію отриманих знань до конкретної професійної діяльності. Необхідно підкреслити, що навчальний процес відрізняється від професійної діяльності умовами, цілями та засобами їх досягнення. Сполучною ланкою, що сприяє формуванню професійних компетенцій, є практика та стажування студентів на підприємствах. Саме в умовах конкретних виробничих ситуацій у студента формується готовність до раціональної поведінки в конкурентному середовищі.

Ефективне вирішення окреслених проблем багато в чому залежить від державної молодіжної політики та політики формування людського капіталу молоді. У даний час політико-правові механізми в роботі з молоддю реалізуються слабо, а саме відсутність цілеспрямованості щодо створення необхідних матеріально-технічних, інформаційних, соціально-психологічних умов для нормальної молодіжної соціалізації, дефіцит в ЗМІ зразків для наслідування.

На нашу думку, варто було б почати з посилення державних заходів з підтримки працевлаштування молоді, зміни пріоритетів самої молодіжної політики, наближення її до реально існуючих проблем (доступність молодіжних програм придбання житла, отримання вищої і післявузівської освіти, організація та підтримка молодіжних бізнес-проектів тощо). Крім того, підтримуючи встановлені гарантії для молодих співробітників, законодавцю слід розробити й ряд пільг та гарантій, встановлених для самих роботодавців (наприклад, розглянути можливість застосування податкових пільг, отримання пільгових кредитів тощо). Метою таких заходів і буде рішення існуючих проблем в реалізації молодіжної політики України в цілому.

Політика працевлаштування та зайнятості молоді здійснюється державою через розвиток інфраструктури, що передбачає створення та підтримку спеціалізованих організацій, які здійснюють діяльність щодо зайнятості молоді, її професійної орієнтації, професійної підготовки та перепідготовки, зокрема: центри тимчасової сезонної зайнятості, молодіжні біржі праці, бізнес-інкубатори для молоді, студентські трудові загони, молодіжні об'єднання та центри праці тощо.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, на наш погляд, напрямками сприяння зайнятості та працевлаштуванню молоді можуть бути наступні:

- створення системи аналізу та прогнозу щодо попиту на професії на ринках праці та адекватного реагування системи освіти та працевлаштування;
- збереження гарантії першого робочого місяця, адаптація та підвищення конкурентоздатності молоді на ринку праці, розширення можливостей здобуття професійної освіти;
- розробка та імплементація заходів з квотування робочих місць для молоді;
- сприяння адаптації молоді у трудових колективах;
- сприяння соціальному партнерству між владою та бізнесом для забезпечення зайнятості молоді;
- організація молодіжних практик на робочих місцях для молоді, що навчається;
- здійснення довгострокових програм щодо забезпечення зайнятості випускників професійних освітніх установ, підтримка їх стабільності, повноцінної трудової діяльності;
- реалізація спеціальних програм працевлаштування вразливих груп молоді, що потребують соціального захисту та мають труднощі в пошуку роботи;

– сприяння самозайнятості молоді;
 – формування державних механізмів підтримки молодіжного підприємництва;
 – реалізація заходів матеріально-технічної та фінансової підтримки діяльності молодіжних навчальних підприємств, навчально-ділових центрів, комерційних організацій;
 – підтримки молодіжних неурядових організацій в реалізації бізнес-ідей та молодіжного підприємництва через стимулювання їхніх ініціатив;
 – створення системи заохочень та преференцій для молоді, що має значні професійні досягнення.

Саме держава, повинна виконувати задекларовані у молодіжному законодавстві гарантії, приймати та реалізовувати регіональні молодіжні програми.

Таким чином, сама реалізація ефективної молодіжної політики, можлива лише завдяки співпраці між державою, роботодавцями, навчальними закладами і самою молоддю, що буде гарантією формування та використання кадрового потенціалу молоді.

Список використаних літературних джерел:

1. *Богоявленська Ю.В.* Адміністративно-правові механізми управління зайнятістю молоді в Україні в умовах фінансової кризи // *Економіка та держава* – 2009. – №3. – С.44-54. 2. *Волкова Н.В.* Політика держави щодо зайнятості молоді та її ефективність // *Н.В. Волкова / Науково-теоретичний журнал Дніпропетровської державної фінансової академії.* – 2010. – № 1 (23). – С. 26-32. 3. *Заярна Н.М.* Проблеми працевлаштування молоді в Україні // *Н.М. Заярна / Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України.* – 2010. – № 20.9. – С. 150-153. 4. *Ильинский И.М.* Молодежь и молодежная политика: Философия. История. Теория / *И.М. Ильинский.* – М.:

Голос, 2001. 5. Молодь та молодіжна політика в Україні: соціально-демографічні аспекти / За ред. Е.М.Лібанової. – К.: Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України, 2010. – 248 с. 6. *Перепелиця М.П.* Державна молодіжна політика в Україні (регіональний аспект): автореф. дис... канд. політ. наук: 23.00.02 / *Перепелиця Микола Петрович.* – Київ, 2001. – 21 с. 7. Проблеми працевлаштування молоді в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.masters.donntu.edu.ua/2012/iem> 8. Ринок праці України у 2011 році: аналітично-статистичний збірник: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – <http://www.dcz.gov.ua/control/uk/statdatacatalog/list> 9. *Синенко Н.* Молодежная безработица в Украине и пути ее преодоления / *Н. Синенко // Справочник кадровика.* – 2007. – №3. – С. 86-89. 10. Соціально-демографічні характеристики домогосподарств України у 2011 році (за даними вибіркового обстеження умов життя домогосподарств): [стат. зб.]. – К.: Державна служба статистики України. – 2012. С. 54-81 с. 11. Щодо перспектив запровадження в Україні гарантованого забезпечення молоді першим робочим місцем [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – <http://old.niss.gov.ua/Monitor/December2009>

ЦАРУК Ірина Михайлівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту Житомирського державного технологічного університету.

Наукові інтереси:

- регіональна економіка,
- економіка соціальної сфери.

Стаття надійшла до редакції: 28.10.2012 р.